

INNHOOLD

| | |
|--|----|
| FORORD..... | 13 |
| INNLEDNING..... | 15 |
| Familieterapi – hva, hvorfor og hvordan? | 15 |
| Hva er familieterapi? | 15 |
| Hvorfor familieterapi? | 16 |
| Hvilken familieterapi? | 17 |
| Familieterapiens utfordringer..... | 17 |
| Litt om bokas kapitler | 18 |
| KAPITTEL 1 | |
| FAMILIETERAPIENS HISTORIE OG SENTRALE BEGREPER..... | 22 |
| Et historisk eksempel | 22 |
| Familieterapiens grunnlag: Historiske røtter | 23 |
| Klinisk praksis: Psykoanalysen, psykiatri og barnepsykiatrien. | |
| Forskning..... | 23 |
| Grunnleggende begreper..... | 27 |
| Systemteori og kybernetikk..... | 27 |
| Epistemologi | 31 |
| Konstruktivisme | 32 |
| Postmodernisme..... | 32 |
| Sosial konstruksjonisme | 33 |
| Narrativer..... | 35 |
| Familieterapi, psykologisk teori og andre kunnskapsarenaer | 37 |
| Den biopsykososiale tilnærmingen | 37 |
| Utviklingspsykologi | 39 |
| Sosioøkonomiske forhold | 40 |
| Nevrobiologi | 40 |
| Atferdsgenetikk..... | 41 |
| Familieterapiens historie i Norge..... | 41 |
| Familiiekontorene | 41 |
| Barnepsykiatrien..... | 42 |
| Voksenpsykiatrien | 42 |

| | |
|--|----|
| Norsk forening for familierapi (NFFT) | 43 |
| Utdanninger i familierapi | 43 |
| Avslutning | 45 |
| KAPITTEL 2 | |
| FORSKNINGSPERSPEKTIVER PÅ FAMILIETERAPIEN | 47 |
| En praktisk problemstilling | 47 |
| Hva ligger bak utviklingen av familierapeutiske metoder? | 49 |
| Empirisk forskning og effekten av familierapeutiske intervensjoner .. | 51 |
| Eksternaliserende vanskeligheter hos barn og ungdom | 53 |
| Internaliserende vanskeligheter hos barn og ungdom | 54 |
| Forskningens definisjon av familierapi | 57 |
| Standardisering av tilnærminger | 58 |
| Randomiserte, kontrollerte studier | 61 |
| Forskjellen mellom effekt og effektivitet | 63 |
| Hva betyr det at en behandling har effekt? | 63 |
| Før- og ettermål som utgangspunkt for å vurdere effekt. | 64 |
| Prosessmål og utfall av terapi. Hva er det som virker? | 65 |
| Hvor skal vi? | 66 |
| Barns erfaringer i familierapi | 68 |
| Oppsummering | 74 |
| Familie og familierapiforskning i Norge | 75 |
| Avslutning | 80 |
| KAPITTEL 3 | |
| FLERGENERASJONSPERSPEKTIVET - SPENNET MELLOM | |
| PSYKODYNAMISK OG SYSTEMISK FAMILIETERAPI | 81 |
| En historie fra terapirommet. Familien K. | 81 |
| Historien | 82 |
| Utviklingen av et flergenerasjonsperspektiv. Sentrale skikkelser. | 83 |
| Grunnleggende ideer og metoder. De historisk orienterte | |
| familierapeutene | 85 |
| Arbeid med selvdifferensiering i et flergenerasjonsperspektiv. | |
| Murray Bowen. | 85 |
| Regnskapsplikt i familien. Ivan Boszormenyi-Nagy og hans | |
| tredjegerasjonsmodell | 86 |
| Lojalitet og forsoning. Helm Stierlins familiedynamiske modell. ... | 87 |
| Systemisk terapi og flergenerasjonsperspektivet | 89 |
| Utviklingspsykologiske perspektiver – relevans for flergenerasjons- | |
| perspektivet | 90 |

| | |
|---|-----|
| Tilknytningsteori | 91 |
| «Adult Attachment Interview» (AAI) | 91 |
| «Family Script». John Byng-Hall | 92 |
| «Attachment Narrative Therapy». Rudi Dallos | 92 |
| «Attachment Based Family Therapy» (ABFT). Guy Diamond | 93 |
| Bruk av genogram i terapi og utdanning | 94 |
| Genogram brukt i individualterapi | 96 |
| Refleksjoner | 97 |
| Avslutning | 98 |
| Grunnprinsipper i flergenerasjonsperspektivet | 98 |
| KAPITTEL 4 | |
| STRUKTURELL FAMILIETERAPI | 99 |
| En scene fra terapirommet | 99 |
| Historien | 100 |
| De grunnleggende ideene | 101 |
| Systemet er den grunnleggende størrelsen | 101 |
| Subsystemer | 103 |
| Stabilitet og endring | 103 |
| Forståelse av problemet | 104 |
| Observasjoner av interaksjon | 105 |
| Forståelse av endring | 108 |
| Terapeutposisjonen | 109 |
| Utviklingslinjer | 112 |
| Forskning | 113 |
| Utviklingspsykologiske perspektiver | 115 |
| Refleksjoner | 116 |
| Virkelighetens materialitet | 116 |
| Interaksjonsmønstrenes betydning i terapirommet | 116 |
| Avslutning | 118 |
| Grunnprinsipper i den strukturelle terapien | 118 |
| KAPITTEL 5 | |
| SYSTEMISK FAMILIETERAPI – MILANO-SKOLEN | 119 |
| En historie fra terapirommet. Familien H. | 119 |
| Noen betraktninger | 120 |
| Historien. Personene bak | 121 |
| Teoretisk grunnlag | 121 |
| En epigenetisk modell | 121 |
| Symptomforståelse | 124 |

| | |
|---|-----|
| Fra symptomets funksjon til positiv konnotasjon og familiepremisser | 124 |
| Grunnleggende begreper og metoder | 126 |
| Hypoteser og hypotesedannelse | 126 |
| Sirkularitet og sirkulær spørring | 128 |
| Nøytralitet | 130 |
| Terapeutisk posisjon | 131 |
| Teamarbeid | 132 |
| Intervensjoner og terapeutisk endring | 134 |
| Paradoksale intervensjoner | 134 |
| Systemisk redefinering og endring av familiepremisser | 135 |
| Ritualer | 135 |
| Det intervensjonerende intervju | 136 |
| Barn i terapirommet | 137 |
| Tilbake til terapien med familien H. | 139 |
| Utviklingspsykologiske perspektiver | 140 |
| Forskning | 143 |
| Refleksjoner | 144 |
| Avslutning | 144 |
| Grunnprinsipper i Milano-metoden | 145 |
| KAPITTEL 6 | |
| DEN SPRÅKSYSTEMISKE TILNÆRMINGEN | 146 |
| En historie fra terapirommet | 146 |
| Historisk bakgrunn | 147 |
| Teoretisk grunnlag | 148 |
| Kritikken av den rådende systemteorien | 148 |
| Et postmoderne grunnlag for familieterapi | 149 |
| Grunntrekk ved menneskelige systemer | 150 |
| Hvordan skal vi forstå problemer? | 151 |
| Terapeutens posisjon | 153 |
| Konsekvenser for terapeutisk praksis - terapi som samarbeid | 155 |
| Det reflekterende teamet - Tom Andersen og Tromsø-teamet | 157 |
| Åpne samtaler: Jaakko Seikkula og arbeidet med psykoseproblemer i Nord-Finland | 158 |
| Systemisk-narrativ tilnærming | 160 |
| Jim Sheehan - en irsk variant | 160 |
| Terapeutiske strategier og grep i en systemisk-narrativ terapi | 163 |
| Barn i terapirommet | 165 |
| Utviklingspsykologiske perspektiver for en språkssystemisk terapi | 165 |

| | |
|---|-----|
| Forskning | 168 |
| Refleksjoner | 170 |
| Avslutning | 173 |
| Grunnprinsipper i den språkssystemiske tilnærmingen. | 173 |
| KAPITTEL 7 | |
| STRATEGISK OG LØSNINGSFOKUSERT TERAPI | 174 |
| En historie fra terapirommet. Familien M. | 174 |
| Historien | 174 |
| MRI og kortidsterapi | 175 |
| Sentrale skikkelser, teori og metoder | 175 |
| Strategisk terapi. | 176 |
| Sentrale skikkelser, teori og metoder | 176 |
| Familieterapeutisk arbeid med barn og unge | 178 |
| Løsningsfokusert terapi - LØFT. | 178 |
| Sentrale skikkelser | 178 |
| Teoretiske formuleringer | 179 |
| Noen antakelser eller læresetninger. | 180 |
| Fra problemsnakk til løsningsnakk. Forholdet til symptomer | 181 |
| Metoder, terapeutiske teknikker og prinsipper | 181 |
| Hovedintervensjoner | 182 |
| Spesielle intervensjoner | 183 |
| Tilbake til familien M. | 185 |
| Terapeutisk posisjon. Terapeutens rolle | 186 |
| Bruk av løsningsorientert terapi i arbeid med barn og familier. | 187 |
| Intervju med familien – «solution oriented family assesment» | 188 |
| Nyttige metoder og spørsmål i arbeid med familier med barn | 189 |
| Eksempler på oppgaver som er anbefalt i arbeid med familier med barn | 189 |
| Resiliensforskningen – nyttig kunnskap for LØFT-terapeuter | 190 |
| Resiliens forstått som en prosess | 192 |
| Resiliensforskning og konsekvenser for familieterapi. | 193 |
| Forskning. | 194 |
| Refleksjoner. | 195 |
| Avslutning | 196 |
| Grunnprinsipper i løsningsfokusert terapi | 196 |

KAPITTEL 8

| | |
|---|-----|
| NARRATIV TERAPI | 197 |
| En terapeutisk scene..... | 197 |
| Historisk bakgrunn | 198 |
| Det teoretiske grunnlaget | 199 |
| Tynne og tykke historier | 203 |
| Terapeutiske metoder..... | 204 |
| Den eksternaliserende samtalen..... | 204 |
| Kart over posisjoner (posisjonskart) | 206 |
| Samtaler om unntak..... | 206 |
| Gjen-forfattende samtaler («Re-authoring conversations»)..... | 207 |
| «Re-membering conversations» | 209 |
| Definerende seremonier, vitnegrupeerresponsen | 210 |
| Terapeutposisjonen | 211 |
| Utvikling av narrativ praksis..... | 212 |
| Narrativer i en utviklingskontekst | 215 |
| Forskning..... | 218 |
| Refleksjoner..... | 219 |
| Avslutning | 221 |
| Grunnprinsipper i den narrative tilnærmingen..... | 221 |

KAPITTEL 9

| | |
|--|-----|
| VIDEREUTVIKLING AV PRAKSIS | 222 |
| Kunnskapsutvikling i praktisk terapeutisk arbeid | 222 |
| Evidensbasert praksis og praksisbasert evidens | 223 |
| Et eksempel på systematiseringsarbeid i klinisk praksis..... | 224 |
| Den første undersøkelsen | 225 |
| Den andre undersøkelsen | 226 |
| Den tredje undersøkelsen | 227 |
| Hva kan vi lære? | 228 |
| Systematisering i praksis utvider handlingsrommet | 229 |
| Praksis som utgangspunkt for videreutvikling av en manual: | |
| Flerdimensjonal familierapi..... | 230 |
| Hva skjer når terapiprosessen låser seg? | 230 |
| Hva kan terapeuten gjøre? | 230 |
| Kvalitative metoder som bidrag til kunnskapsutvikling | 232 |
| Hva sier familierapiforskningen? | 233 |
| En sammenlikning av kvalitative metoder | 233 |
| Grounded theory | 234 |
| Diskursanalyse | 235 |

| | |
|---|-----|
| Narrative forskningsmetoder | 235 |
| Mellom forskning og terapi | 235 |
| Eksempler på studier av prosesser i terapirommet | 236 |
| En casestudie: Hva kan én familie og én terapeut fortelle oss? | 239 |
| Avslutning | 240 |
| Om klinisk ekspertise, eller praksiskunnskap | 240 |
| | |
| KAPITTEL 10 | |
| FAMILIETERAPI: NÅTID OG FRAMTID | 242 |
| Teoretiske utfordringer | 243 |
| Familieterapeutiske metoder i det 21. århundre | 244 |
| Modeller for integrering | 244 |
| Spesielle metoder for spesielle problemer, populasjoner og grupper ... | 247 |
| Manualiserte programmer for atferdsforstyrrelser hos barn | 247 |
| Kultur, etnisitet og traumer: Terapeutisk arbeid med spesielle problemer. | 250 |
| Flerfamiliegruppebehandling | 255 |
| Familiens Hus – familiesentrene. Familiebehandling som tilbud innenfor kommunehelsetjenesten | 258 |
| Det terapeutiske forholdet – noen utfordringer | 259 |
| Terapeutisk allianse | 261 |
| Avslutning | 263 |
| | |
| REFERANSER | 264 |
| | |
| REGISTER | 283 |